

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 7.

Juli 1862.

21 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 7: 9—13.

9. Och jag lefde fordom utan lag; men när budordet kom, fick synden lif igen, och jag wardt död*).

Apostelen omtalar här twenne olika tidskiften af sitt inre lif, hvilka föregått hans benådade tillstånd. Han har således, såsom ock de trogne i allmänhet, genomlefwat trenne olika andliga tillstånd: det första, då han "lefde utan lag", ett natur-lif i synd och säkerhet, och "då war synden död", slumrande och okänd; det andra, då budordet war kommet i hans inre, hwarigenom synden blef wäckt till lif, kraft och werksamhet, och "han wardt död"; det tredje, då han "lefde i Guds Sons tro", då Kristus lefde i honom, Apostelens troende och helgade lif.

Och jag lefde fordom utan lag. Här återblickar Apostelen till det första af dessa tre tidskiften. Derom säger han: "jag war fordom utan lag, och då lefde jag." Detta är meningen. Ty ordet, "jag lefde," betyder icke blott: jag war, jag framlefwade; utan ordet har ett i grundtexten och sammanhanget märkbart eftertryck, såsom motsatts till det som sedan säges: "jag wardt död" — likasom wi också märke här samma motsatser i afseende på synden, då han om henne säger, att under det första tidskiftet, då han lefde utan lag. "då war synden död" (v. 8); och åter, när budordet kom, "då fick synden lif." När jag lefde, utan lag, då war synden död; och när synden genom bud-

*) I vår Swenska Bibel och några andra äro versarne så fördelade, att dessa sista ord, "och jag wardt död," börja den 10:de versen; men ser man på sammanhanget, så tyckes den vers-fördelning, wi finna i andra Biblar, och hwarlän här blifwit följd, hafwa goda på för sig.

ordet fick lif, då wardt jag död. Så talar här Apostelen. — Men hwarad det betyder, att Apostelen "lesde", när han war utan lag, kan man genom det hela lätt förstå, neml. icke blott: jag kände intet till döden, jag war okunnig om den dödsdom, som för syndens skull war fälld öfwer mig; utan äfwen: jag war till mitt moraliska lif fri och stark, jag hade god tillförsigt till min förmåga att med egna gerningar förwärfwa det ewiga lifwet; jag kunde göra allt hwarad jag wille och borde, mente jag — lagen hade ännu icke "dräpit mig" (v. 11). Att detta är meningen af orden: "jag lesde", det förstå wi derigenom, att Apostelen talar om ett lif som berodde af den omständigheten, att han war "utan lag". Att han då "lesde", det kan icke beteckna något lif i wanlig bemärkelse, såsom det lekamliga, andliga eller ewiga — ty det lekamliga lifwet hade han och under lagen; och från det andliga och ewiga lifwet war han "utan lag" långst aflägenad — men icke heller kan här menas syndens och lustarnas lif, ty det om säger han twärtom: "då war synden död". Så återstår endast det redan sagda, att här menas detta sjelfstillräckliga moraliska lif, den obrutna egna kraftens lif, med andra ord, att hans sjelffrätfärdiga och sjelfwerksamma "jag" lesde; ty det är detta, som genom lagen dödas.

Nu: på detta sätt "lesde jag", säger Apostelen, då jag war "utan lag." Jag war wäl icke utan en yttre bekantkap med lagen, men utan dess kraft i samwetet, utan det sanna förståndet om lagens andliga kraf och utan erfarenhet af dess werkan på naturen; jag war sohwande, jag kände icke synden och Guds wrede öfwer henne, och war derföre säker och obruten i min egen kraft, okunnig om den försträckelse och wanmakt, som den rätta syndakänslan medför. Detta är lätt att förstå, emedan wi alla erfär det och dagligen se det på alla sidor. Shuru hwarjemänniska är full med synd, lesder dock hela werlden i en sådan säkerhet, som om hon wore alldeles fri från allt ondt och stode i det bästa förhållande till Gud och Hans lag. Hon kan icke begripa, att någon behöfwer frukta för Guds wrede och den ewiga döden, så framt han icke begärt några rätt grymma gerningar af obarmhertighet eller dylikt. Men att menniskan är glad i werlden, att hon uti de ting som i werlden äro har sitt allt, sin hjerteförnöjselse (således sina afgudar); att hon icke först och sist tänker på Gud, umgås med Gud, helst talar med Gud och om Gud, helst will tjena Honom (således icke älskar Gud), det bekymrar henne intet. Den säger: man kan wäl ändå älska Gud, fastän man icke först och sist tänker på Honom, eller umgås med de ting som Honom tillhöra; och widare: man kan wäl ändå wara god och from, fastän man icke håller Guds lag (således älskar synden mer än Gud), eller fastän man icke kan tåla den eller den menniskan (således lesder i hat): på detta sätt tröstar sig werlden och fruktar som nogast ett ögonblick för helwetet, fastän hon lesder i all ogudaktighet och har hjertat fullt med afgudar,

med syndiga lustar och begärelser. Men på en sådan tid kunna också syndens lustar vara ganska stilla i naturen, så att den lefwande människan med lätthet förer ett fromt och wackert yttre lewne; såsom Apostelen säger: "utan lagen war synden död"; då frestade hon mig icke mycket, när hon intet motstånd mötte.

Men när budordet kom, fick synden lif igen. "När budordet kom," d. ä. när dess heliga wigt och sanna betydelse greps min själ; när jag såg att den helige Guden förbjöd sjelfwa begärelsen till det som i lagen förbjödes. Årseelen hade förut hört och lärt budordet efter dess bokstaf; men det hade icke kommit till sin fulla utsträckning och kraft i hans samwete. Och blott så mycket som man känner lagens fordringar och wigt i samwetet, blott så mycket känner man synden. Alla människor känna, till någon wiss grad, att de äro syndare; men här lärer Apostelen, såsom wi också förut funnit, att ingen människa känner synden till dess rot och herrskande makt öfwer naturen, förrän hon lär att känna begärelsen, dess syndighet och dess makt. Och denna kännedom om begärelsen eger ingen människa, förrän hon blifwit wäckt ur syndasömn, och budordet med Gudomlig wigt börjat angripa, bestraffa och fördöma allt hwad oheligt är hos henne. På en sådan erfarenhet syftar Apostelen med orden: "När budordet kom". Då lärde han känna synden, icke blott till dess åfkilliga utgreningar, i det hon genomtränger och förgiftar alla våra krafter, förståndet, wiljan, inbillningskraften, ja, vår syn och hörsel, våra ord och gerningar; utan han lärde också, såsom förut är sagdt, känna hennes herrskande makt öfwer vår natur, hwarigenom denna är, såsom i r. 14 säges, "fåld under synden", och, såsom i Cap. 8: 7 säges, "icke Guds lag underdånig, icke kan det heller", så att människan är alldeles oförmögen att befria sig från syndens makt. Sådant lära och tro wi aldrig genom blotta Ordets undervisning derom. Endast när budordet kommer till den kraft, att synden uppväcks och den arma människan, under ansträngningar att göra henne motstånd, blifwer helt utmattad och tillintetgjord, då lär hon det. Och detta är en alldeles nödwändig erfarenhet och lärdom; ty först då kan hon till salighet höra hwad som säges om vår frälsning genom Guds son, som är oss gifwen både till rättfärdighet och till helgelse. Detta är det saliga slut, den trofaste Guden åsyftar äfwen med lagen; ehuru werket börjas på detta bedröfliga sätt, som Apostelen här säger: "När budordet kom, då fick synden lif igen."

Synden fick lif igen. Hwad det betyder, att synden fick lif, då budordet kom, det hafwa wi redan förstått af föregående vers. Synden war förut död, säger Apostelen, den war slumrande, stilla och okänd; men när budordet kom till kraft och verkjamhet, då wäcktes synden till nytt lif, då "tog hon tillfälle af budordet och uppväckte i mig all begärelse", säger Apostelen; all mörkta, som i naturen fanns, blef nu lefwande och rörlig, att

strida emot Guds bud: än egentliga begärelser till det förbudna, än förtwiflan och bitterhet emot Gud, än högmod och lättfinne, än wrede och otålighet emot medmenniskor, än åter syndiga begärelser, än lögn och förställning — och allt försträcker och ängslar den arma själen; och dock kan hon icke göra sig fri derifrån. Sådant åsyftar Apostelen, då han säger: "När budordet kom, fick synden lif igen".*)

Och jag wardt död. Hwad detta betyder, skola wi förstå af det motsatta förhållandet: "jag lefde, då jag war utan lag." Sammanhanget är här så klart och tydligt, att hwar och en ser huru Apostelen ställer emot hwarandra dessa förhållanden: då jag war utan lag, och synden war död, då lefde jag; men när budordet kom och synden fick lif, då wardt jag död"; derföre måste de också ömsesidigt förklara hwarandra. När nu det uttrycket: "jag lefde" (när jag war utan lag) icke kan beteckna blott en öfwerlygelse, en inbillning om det ewiga lifswets egande, utan äfwen ett deraf följande mod och en wiß kraft att arbeta på sin egen rättfärdighets upprättande; så måste också detta, "jag wardt död", beteckna, att jag genom lagen icke blott beröfwades min inbillning om lifswet och blef öfwerlygad om min dödsdom, utan också att jag genom den bedröfliga erfarenheten af syndens lif och wälde förlorade mitt mod och min inbillade kraft — att mitt själsverk samma jag blef dödad. För att förstå detta ställe, måste man wäl betänka hwad Apostelen förut sagt, neml. att det war icke blott det budet: "Du skall icke begära", som lärde honom förstå synden, utan också den bittra erfarenheten att synden genom lagen endast fick lif och uppväckte i honom all begärelse; det war denna erfarenhet (hvilken han också widlyftigast beskrifwer) som gjorde att han "wardt död." Derföre har man gifwit blott en half förklaring öfwer detta ord, "jag wardt död", när man uttydt det så: jag blef öfwerlygad om min dödsdom. Detta är ännu blott den ena delen af hwad Apostelen här beskrifwit; han har i synnerhet talat om erfarenheten, om lagens utmattande werkan,

*) Ordet "igen" — "synden fick lif igen" — tyder så som hade synden någonsin förut haft samma lif. Huru skall det förstås? Bland tolkarenas meningar här om är utan twifwel den riktiga, att uttrycket grundar sig på ett talesätt, neml. att, när något ordinarie förhållande varit afbrutet och nu återställles, man så uttrycker det, som om föremålet förut varit i det ordinarie tillståndet, äfwen om detta aldrig egt rum. Så se wi t. ex. i Joh. 9: 11, att den blindfödde sade: "Då fick jag syn igen" (gr.-texten), fastän han aldrig hade haft syn; men detta war det wanliga uttrycket, emedan det ordinarie förhållandet är, att menniskor hafwa syn. Så säges också här: "Synden fick lif igen," om också Paulus aldrig förr länt syndens lif — och uttrycket är sådant derföre, att det är syndens egentliga art och natur, att hafwa detta lif, att wara werksam i lustar och begärelser.

neml. att den wäckte synden till lif. Wi så icke förbise denna sammanställning: "När synden fick lif, då wardt jag död" — icke när jag blott af budordet blef upplyst om begärelsens syndighet. Därföre är betydelsen af dessa ord, "jag wardt död", fullständigare uttryckt sålunda: jag blef först genom budordet mot begärelsen öfvertygad, att jag med all min gerningsrättfärdighet dock war dömd såsom syndare, och således dömd till döden, efter jag icke kunde frigöra mig ifrån begärelsen; för det andra, blef jag och, genom den utmattande erfarenheten af syndens lif och begärelsernas tillvärt genom lagen, alldeles rädlös, wanmäktig och tillintetgjord. Nu förföll äntligen mitt mod, min egen kraft; nu war det slut med mig, såsom sjelf werkande till min frälsning; mitt sjelfswerksamma jag wardt dödt, neml. i samma grad afmattadt som synden genom lagen fick lif; nu gaf jag mig äntligen förlorad. Sådant heter här: "jag wardt död". — Härmed följer och ofta hos utarbetade själar en wis känslans dödhed, att när de länge arbetat, kämpat, bedit, att öfvervinna det onda, och allt wisar sig såfänt, de förfalla i en död wanmakt, som antyder deras förtwiflan på allt eget görande. Och just därföre, att denna känslans dödhed är en följd af förtwiflandet på allt eget görande, så hörer den verkligen till den död, Apostelen här omtalar; ty hushudsaken deri är, att menniskan lärer att genom lagen förtwifla på sig sjelf och allt eget görande till sin salighet.

Så hafwa wi nu sett huru Paulus först en tid varit "utan lag", utan dess kraft i samvetet, och då war "synden död", slumrande och okänd, och då "lefde han", okunnig om den dödsdom, som hvilade öfver honom, stark och obruten i sin gerningsrättfärdighet.*) Sedan hafwa wi sett huru en annan tid inträdde

*) Huru långt fram i Apostelens lefnad hans säkerhets=tid sträckte sig — detta "fordom", då han lefde utan lag — derom ega wi ingen bestämd underrättelse; men ganska säkert är, att icke hela hans phariseiska lif varit ostördt af lagens kraf på den inwärtas menniskan — ganska säkert är, att hans andra lefnads-skifte, då han lände begärelsen och dödens udd, warat längre än de tre dagar, då han låg nedslagen i Damaskus. Att han, såsom pharisee, "wänte till mer och mer i Judaskapet, utöfwer många fina likar i sitt släkte", att han "höll sig strängeligen wid fädernas stadgar" och "hade nit om Gud" (Gal. 1: 14; Apg. 22: 3), redan detta kunde wara en werkan af en inre eld i hans samwete; men ännu mera vittnar hans "nit" att förfölja de Nazareners parti, att han på den tiden icke warit rätt lugn och obeswärad af lagens udd. Först är det ett gammalt rön, att den menniska, som är mycket otålig mot sanningens ord, icke är så lugn och säker på sin egen ställning, som den, hwilken kan lifgiltigt lemna sanningens predikan i sitt wärde; sjelfwa den feberaktiga flendeligheten vittnar om en inre oro. Men för det andra, då Herren Jesus säger till den af det himmelska stenet och rösten nedslagne

för honom, "då budordet kom", då lagen kom till lif och kraft i hans inre, angrep och fördömde begärelsen, men dermed endast uppväckte all begärelse, så att han omsider alldeles förtviflade på all sin rättfärdighet, såg blott döden för ögonen och blef nu rådlös, wanmäktig och tillintetgjord.

10. Så fanns då, att budordet, som mig war gifwet till lifs, det war mig till döds.

Så fanns då. Ordagrammet: Och fanns budet, som war (gifwet) till lifs, sjelft (wara) till döds. Så erfor och lärde jag då genom följderna, att samma lag, som enligt sina uttryckliga löften är till lifs för den som helt fullgör honom, och äfwen ef-

Saulus: "Dig är swårt att spjerna mot udden," har det många gånger för sig att antaga, att denna "udd" varit det oroande budordets udd i hans samwete. Då wi betänka, hwad nyss är sagdt, att en framstående fiendtlighet mot sanningen vittnar om en inre oro, är det ganska antagligt, att Herren Kristus med dessa ord wille säga: "Saul, Saul! Jag wet den innersta grunden för din fiendtlighet; du har af min och mina wittnens andliga förklaring af lagen blifwit störd i din sjelfrättfärdighet; du har fått en udd i ditt samwete, mot hwilken du spjernar med din förföljelse" o. s. w. Ty wi skola icke förglömma, att det war just Kristus, som med sin andliga förklaring af lagen (t. ex. Matth. 5: 20—48) hade bragt phariseerna i oro, sönderrifwit deras rättfärdighets-skådnad och stungit dem i samwetet. Denna "udd" war således utan twifwel den i samwetet stingande "dödens udd", neml. synden och lagen (1 Cor. 15: 56). Wi hade säkert orätt uppfattat phariseen Saulus, om wi anfägo honom lika med den, som stod i templet och war förnöjd att icke wara en röfware eller mördare, och hwars fastor och tionde woro honom nog till rättfärdighet. O nej, historien säger, att det "skar dem i hjertat" (dem, bland hwilka Saulus war en), då de hörde Sterhani anklagelse: "J, som undfingen lagen genom ånglastelse, och höllen den intet" (Ap. g. 7: 53—58), denna anmärkning skar honom i hjertat, emedan den uppres des sår. Att lagen war andlig och krafde en fullkomlig kärlek och renhet, deraf hade han wisseligen något förstått, men han sökte alltid afwärja lagsuddens dödsstyg; ty "dö" wille han alldeles icke, utan försökte i det längsta att med nya plåster af sjelffromhet läka såren, med andra ord: nedtysta lagens anklagelser och betwinga den i honom wäldiga synden. Men lagen kom honom allt närmare och närmare och uppväckte dock allt flera begärelser; den ena frukten efter den andra föddes åt döden (v. 5); det war ett marterlif nära helwetet, och lifwål — lifwål dog icke den till blods fargade phariseen, förrän på wägen till Damaskus, när det himmelska stenet omgaf honom; "då blef han af lagen nedkastad till jorden", säger Luther; då märkte han ändtligen, att han icke längre kunde spjerna emot udden — "och jag wardt dödd", säger han sjelf; han låg der nu förlorad och blef nu frälst af idel nåd.

ter min inbillning skulle lända mig till lifs, densamma war mig till döds. Hvilken förunderlig upptäckt — då hela werlden går i de tankarna, att lagen skall wara oss till lifs, skall wara vår salighetsväg — att nu upptäcka motsatsen, neml. att Gud, sedan menniskan är fallen, har ett helt annat ändamål med lagen, neml. att den twärtom skall tjena till att öfverbewisa oss om vår synd, döds och fördömelse, att beröfwa oss allt hopp på lifwet genom vår egen rättfärdighet, och derigenom blifwa oss en "tuktomästare till Christum."

Budordet war (gifwet) till lifs — lagen skänker det ewiga lifwet åt alla dem, som honom hålla och fullgöra; såsom skrifwet är: "Hvilken menniska som det gör, hon lefwer deruti"; och åter: "gör det, så får du lefwa." "Budordet" betecknar här hela lagen; men uttrycket synes wara waladt till att påminna om det budet, som uppenbarade begärelsen och som på samma gång uttrycker alla budens andliga kraf, hwarigenom lagen befanns wara till döds. Det war när detta budord fick lif och kraft i samwetet, det dels fördömde den blott i gerningar rättfärdige, dels uppväckte all begärelse och gjorde synden dermed endast måttigare. hwarigenom hoppet på rättfärdighetens lön utsläcktes, och syndaren öfvertygades om sin dödsdom. Och så "fanns det wara till döds". Att det är oss till döds beror således icke af någon brist i budordet, hvilket är "heligt, rättfärdigt och godt"; icke heller swiker lagens löfte: "hvilken menniska det gör, hon lefwer deruti"; utan orsaken ligger helt och hållet hos den fallna menniskan, hvilken omöjligt kan gifwa hwad hon icke mera har, neml. den helighet som lagen fordrar. Twärtom äro wi så förgiftade och onda, att sjelfwa den heliga lagen retar oss till öfverträdelse. Det war derigenom Apostelen fann, att just den lag, af hvilken han hade hoppats lifwet, "densamma" war honom till döds. Såsom ock Christus sade: "Det är en, som eder anklagar, Moses, den I hoppens uppå". Det gäller således icke blott om Paulus, utan om alla menniskor efter syndafallet, att budordet är oss till döds. Men huru det tillgår, det är just hwad Apostelen genom allt det föregående beskrifwit. Dock tillägger han derom ännu:

11. **En synden tog tillfälle af budordet, och beswet mig, och drap mig dermed.**

Beswet mig. Enligt gr.-texten är meningen tydlig, neml. denna: Synden beswet mig medelst budordet. Ordagraunt: "En synden, tagande tillfälle genom budordet, beswet mig" eller "bedrog mig"; således will det säga, att synden använde budordet till att beswika mig. Att detta är meningen, måste man weta, för att rätt förstå ordet "beswet mig", neml. att här icke talas om all slags "syndens bedrägelse", utan endast om det bedrägeri, hwar till synden använde budordet. Swaruti består nu det bedrägeriet? Det måste wi se af hwad Apostelen sjelf här framställt. Han

har först (v. 8) sagt, att synden tog tillfälle af budordet och "uppväckte i honom all begärelse." Synden har således genom budordet "förfört" honom till allehanda utbrott, till öfverträdelse. För det andra har Apostelen nyss talat om en upptäckt, neml. denna: "Ei fanns då, att budordet, som var mig gifvet till lif, det var mig till döds." Det var således vidare i denna hufvudfråga, han hade varit bedragen. Synden hade genom budordet, d. ä. lagen, bedragit honom att tro, att han skulle kunna genom dess gerningar förvärfa lifwet; och uti detta bedrägeri hade han lefwat ända till dess han genom budet: "Du skall icke begära", lärde att känna synden och blef "dödad" af lagen. Ei har Apostelen förut talat. Häraf finne wi huru synden hade genom budordet bedragit honom, neml. i twenne wiktiga frågor: hon lofwade genom lagen rättfärdighet, och hon verkade genom lagen öfverträdelse; hon lofwade genom lagen lifwet, och hon verkade genom samma lag döden. Detta tillgår på följande sätt: Först innehåller lagen många heliga bud och förbud, åtskilda af hotelser och löften, och då inbillar sig den fallna menniskan, oförnig om syndens makt, att dessa heliga bud skola i henne verka hwad de fordra, neml. helighet, att dessa allvarsamma förbud och hotelser skola motverka hwad de förbjuda, neml. synden; men nu sker icke detta; Apostelen har sagt oss, att budordet twärtem "uppväckte synden och allehanda begärelser"; synden, det förgiftade hjertat, tager tillfälle af budordet att intala oss huru lustlig den förbjudna frukten måste wara. Sålunda har hon redan i första frågan, neml. om vår rättfärdighet, på twenne sätt bedragit oss genom budordet: först med att ingifwa oss det hoppet, att wi genom lagen skulle warda helige, och sedan dermed, att hon genom sjelfwa förbudet ingifwit oss lustan till det förbjudna. Men likaså blifwa wi bedragna i den andra frågan, neml. om lifwet. Då lagen innehåller herrliga löften om lif och salighet, när man honom håller och fullgör, så förledas wi af hufvudsynden, högmödet till att hoppas, det också wi, fallna syndare, skola kunna med egen rättfärdighet inför lagen förvärfa lifwet; men, säger Apostelen, slutligen "fanns budordet, som var mig gifvet till lif, sjelft wara mig till döds." Detta war då de frågor, hwaruti han hade blifwit beswiken genom budordet: han hoppades rättfärdighet deraf och blef syndare genom detsamma; han hoppades lifwet genom budordet och blef genom detsamma dräpen.

Men skulden till allt detta bedrägeri låg icke i budordet, säger han, utan i synden. "Synden tog tillfälle af budordet och beswef mig" — synden, d. ä. den ifrån fallet ärfda naturen, hwaro djupaste art är sjelfwisshet och höga inbillningar om vår förmåga; ty sådan blef vår natur genom ormens ingifwelse: "I skolen warda såsom Gud." Det är endast denna förblindelse som gjorde, att wi kunde hoppas rättfärdighet och lif genom lagen, då likväl denna kräde fullkomlig helighet, och då Gud hade tidigt

sagt, att "menniskans hjerta war ondt allt ifrån ungdomen." Hade wi endast trott och wördat sådana ord af Gud, så hade wi ingen stund inbillat oss, att genom lagen winna rättfärdighet och lif; men då wi heldre trodde ormarösten i vårt hjerta, så blefwo wi af denna bedragne, och det just genom budordet, som eljest skulle hafwa öfwertryckt oss om vårt alldeles förtappade tillstånd. Nej, i stället fattade wi af detta budord inbillningar, att wi skulle genom lagen winna rättfärdighet och lif. Till sådana inbillningar war endast synden, eller ormarösten i hjertat, orsaken. Och här ligger, både i Apostelens ord och uti innehållet, en ganska påtaglig hänvisning på ormens sätt i paradiset att beswika våra första föräldrar, då han dels ingaf dem höga och smickrande tankar om hwad de skulle blifwa, dels framställde den förbjudna frukten såsom både ljuflig och nyttig; och slutet derpå blef döden. På detta sätt werkar och ormarösten i våra hjertan, då den genom budordet först ingifwer oss tankar om vår förmåga att sjelfwa förwärfwa rättfärdighet och lif, och sedan genom samma budord uppväcker allehanda begärelser, och sist äfwen med samma budord dräper oss. Det förfärligaste i detta syndens bedrägeri är, att han anwänder sjelfwa det heliga budordet dertill, att, såsom en tolkare säger, "hon berömmar wägrisaren till rättfärdighet (Rom. 2: 17—20) för att med lagsgärningar mata människans djupaste lusta, högmodet, och derigenom gör den goda, heliga lagen till det mest dödande gift — nej, rättare sagdt: med en phantastisk dimbild af lagen håller människan i inbillningar om lif, tills hon i afslöjandets stund dödar henne med den verkliga lagen."

Såsom förut är anmärkt, är hela werlden ännu i dag så bedragen, att hon anser lagen för vår salighetewäg; ja, den inbillningen ligger så djupt hos oss alla, att äfwen wäckta och troända själar hafwa största möda deraf. och det hjälper icke att Apostelen i detta bref på så många sätt bewisat och sagt oss, att det är ett bedrägeri; det falska hjertat gör att wi icke tro det, så wida wi icke mera kämbart erfarit hwad Apostelen här framställt, och blifwit "dödade" af lagen. När budordet tilltalar oss och säger: "Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjerta och af all din själ" etc., så tro wi, att wi och skola kunna göra det wi företaga arbetet med god tillförsigt; och fastän wi beständigt känna motsatsen i hjertat, att wi älska allehanda smärning mer än Gud, så arbeta och hoppas wi ännu i det längsta på vårt eget fullgörande af budet och wilja icke tro, att wi äro så alldeles förderfwade, att wi icke skola kunna göra det; wi wilja icke tro, att lagen skall "tillstoppa vår mun och göra oss för Gud brottoliga." Då Gud säger: "Du skall älska din nästa såsom dig sjelf", så inbilla wi oss, att wi och skola kunna fullgöra det; och fastän wi beständigt erfara, huru wi uti allt äro oss sjelfwa närmast, uti allt syfta på oss sjelfwa och vårt eget bästa, känna så dmt hwad som rör oss sjelfwa, vårt eget namn, vår egen winning, och äro så långt ifrån att lika hult tänka på nå-

itan, att till och med afunden icke är oss obekant; likväl förstå vi icke, att det är förloradt med all vår rättfärdighet inför lagen, utan hoppas ännu i det längsta derpå. Då budordet säger: "Du skall icke begära", du skall icke hafva den minsta syndiga tanke eller begärelse; så äro vi icke ändå genast öfvertygade, att det är alldeles förbi med oss inför lagen, utan hoppas t. o. med, att vi skola kunna med budordet hämma begärelserna. Ja, äfven fastän vi ofta erfärut hvad Apostelen här lärt, neml. att budordet tvärtom "uppväcker all begärelse", och vi genom sådan erfarenhet ofta blifvit nedslagne och dödade, likväl reser sig alltid ännu den gamla inbillningen hos oss, att vi skola genom lagens kraf och hotelser blifva frommare och hämma synden. Såsom förut blifvit sagdt, äro äfven de trogna beständigt utfatte för detta bedrägeri och plåga sig ännu alltid länge med nya försök att genom lagen warda heligare, tilldess de på nytt, utmatade och dödade, återkomma till det rätta förståndet, neml. att "grenen icke kan bära frukt af sig sjelf", utan endast genom blifwandet i winträdet. Huru mycket mindre kan den oersarna meniskan tro detta? Hon tänker alltid, att lagen måste göra oss heliga; hon kan med inga ord öfvertygas, att det är så alldeles förloradt med vår rättfärdighet och förmåga, att lagen skall endast uppväcka synden och döda oss, och att Gud vill skänka oss all nåd för intet, när vi blott känna oss förtappade och fly till idel nåd. Men erfarenheten gör dock så mycket, att vi i sinnet gifwa sanningen rätt deri, att vi äro så förlorade, som Apostelen här lärer, och skola af lagen endast tillintetgöras. Men den erfarenheten är så bitter och nedslående, att Apostelen kallar det blifwa "dräpen" genom budordet. Han säger:

Och drap mig dermed. Apostelen säger, att sedan synden först med budordet beswikit honom, hon sedan med samma budord "dräpit" eller mördat honom. Huru detta tillgår, neml. att vi genom budordet warda "dräpne", det är just hvad Apostelen i det föregående beskrifvit, då han sade, huru genom budordet synden fick lif, och han "wardt död". Såsom förut är sagdt om detta ord, "jag wardt död," att det icke kan beteckna blott en öfvertygelse om döden såsom syndens lön, utan betecknar i synnerhet den dödande werkan, lagen haft på honom; så är också denna mening lika tydligt framslående i dessa ord: "synden drap mig genom budordet", neml. då synden genom budordet blef allt mäktigare i allehanda begärelser, då blef jag genom denna erfarenhet ändtligen dödad, tillintetgjord; då blef jag icke blott öfvertygad om min döds-dom, utan jag blef också, dels genom denna öfvertygelse, dels genom den tilltagande erfarenheten af syndens makt, ändtligen förlagen och rädlös, förtwiflade på allt mitt eget åtgörande och låg der nu helt wanmäktig och död under min dom. Sådant werklade min inneboende synd genom lagen; "hon drap mig dermed."

12. Så är wäl lagen helig, och budordet heligt, och rättfärdigt, och godt.

Sedan Apostelen nu wisat, att lagen icke är orsaken, utan endast en anledning för synden, drager han här slutsatsen om lagens beskaffenhet, dess stora förträfflighet. "Så" eller "således", säger han. Uti v. 7 hade han med ett starkt uttryck tillbakawisat den tanken, att uti lagen wore något syndigt; och uti de melansliggande versarne har han wisat, genom lagens verkningar, att långt ifrån att den skulle vara en orsak till synden, lagen tvärtom har varit medlet att upplysa honom om synden, ja, att uppenbara hela djupet af syndens ondskas, öfwertryga honom om Guds heliga dom öfwer synden och t. o. med att genom uppenbarandet af denna djupa syndighet beröfwa honom allt hopp att någonsin kunna bestå rättfärdig inför lagen. Af sådana verkningar drager han nu den slutsats, som i detta språk uttryckes, neml. att lagen är "helig och rättfärdig och god." Att han begagnat twenne namn för samma sak, "lagen" och "budordet", gifwer blott destomera fullhet och kraft åt denna hans slutförklaring, omfattande allt hwad Guds lag eller budord kallas, Guds lag till alla dess delar. Lagen är "helig", d. ä. såsom en uppenbarelse af Guds heliga wäsen och wilja, innehåller den icke blott motsatsen till allt hwad syndigt är, utan ock en återspeglung af Guds egen helighet; derföre är den ock för oss det fullkomliga rättesnöret för allt hwad heligt och Gud behagligt är. — Den är "rättfärdig", i det den både i sina bud och sina domar motsvarar den Gudomliga rättwisn. Hwad är mera rättwis fordran, än att wi äro och göra hwad i Guds heliga bud äflas, att wi icke alls synda? Om ock wi icke förstå Guds rättwisa i hans fordringar på den fallna och förderfwade människan, så är detta blott ett af bewisen på vårt bristande förstånd, en följd af vårt syndafall. Att wi icke kunna fullgöra de billigaste fordringar, dertill är icke lagen, utan vår ondskas skuld. Hwad är mera billigt, än att wi öfwer allting frukta och älska vår allsmäktige och gode Skapare? Hwad är mera rättwis, än att wi älska vår nästa såsom oss sjelfwa? Hwad är mera rättfärdig fordran, än att wi äro helige och icke ens hafwa begär till det Gud förbjudit? Så är då äfwen det budordet rättfärdigt. Men äro lagens bud rättfärdige, då äro ock dess domar allesammans rätt och rättfärdige; då är med all rätt syndens lön döden. Korteligen: Herren är Gud; allt det Han gör är rätt och rättfärdigt. — Men lagen är också "god", d. ä. den ålyftar människans största wälfärd, både vår timliga och ewiga lycksalighet; den ålyftar att människan redan här skall komma i det fullkomligaste och bästa förhållande till Gud, sin nästa och sig sjelf; ty redan för detta lifwet wore såwäl den enstildade människan som hela samhällen i den lyckligaste belägenhet, om Guds bud blefwe hållna; hwarje bud ålyftar så synbart människans wäl, att lagen blott derigenom bewisar sitt höga ursprung från Gifwaren af hwarje god och full-

komlig gäfsa. Men äfwen i vårt fallna tillstånd, genom hwilket ingen kan fullgöra lagen, är den dock öfvermåttan god och wälgörande, der man honom rätteligen brukar (1 Tim. 1: 8), der han utöfwar sin rätta werkan, neml. att döda vårt höghmod och drifwa oss till Kristus; ty först undså wi då uti honom just "den rättfärdighet som lagen äskar" (Cap. 8: 4; 10: 4) och derjemte äfwen den Hel. Ande, hwilken ock i våra hjertan inskrifwer lagen, så att den nu blifwer vårt kära och heliga rättessnöre. Och redan om wi betrakta lagen blott såsom ett sådant, såsom "våra fötters lyfta och ett ljus på alla våra vägar", såsom Guds egen förklaring i frågan om hwad godt och ondt är; huru öfvermåttan god är icke lagen, ja, alldeles förträfflig! Såsom ock David sjunger: "Herrans lag är utan wank och wedergäcker själen; Herrans vittnesbörd är wißt och gör de enfaldiga wisa; Herrans befallningar äro rätta och fröjda hjertat; Herrans bud äro klara och upplysa ögonen; Herrans fruktan är ren och blifwer ewinnerligen; Herrans rätter äro sanna och allesammans rättfärdiga. De äro kostligare än guld och mycket fint guld; de äro sötare än honning och honungsfäka." (Ps. 19: 8—11).

Men att finna lagen så förträfflig, "helig, rättfärdig och god", det sker icke förrän menniskan, såsom Jacob säger, "klädar uti frihetens fullkomliga lag" (Jac. 1: 25), icke förrän wi blifwit genom lagen dödade ifrån lagen och fått lagens fullbordan genom "ens lydnad", och med detsamma den heliga, williga anden, hwarigenom lagen är skrifwen i hjertat. Intill dess är den andliga lagens klarhet odräglig och förträfflig för den oandliga menniskan, hwarom ock Luther anmärker: "Guds lag är god, rätt, helig och andelig, och likväl en dödande bokstaf, derföre att den wisar huru menniskan billigtwis borde wara, god, rättfärdig, helig, andelig och i allting sådan som lagen bjuder." Men när nu menniskan är twärtom, ond, orättfärdig, syndig, föttelig och i alla afseenden oliflagen; så blifwer lagen, genom denna olifhet, för menniskan odräglig, tryckande och förträfflig, och slutar med att bringa död och fördömmelse öfwer henne. Detta är nu hwad Apostelen här framställt, neml. att det är endast synden, som gör att lagen har för oss sådana följder; men dermed har han ock rikligen beswarat den i v. 7 uppkastade frågan, "om lagen är synd"; han har utförligt och klart bewisat hwad han nu i denna vers sammanfattat såsom slutsats: "Lagen är helig, och budordet heligt och rättfärdigt och godt." Men då föreställer han sig ännu en invändning, hwilken han ock upptager och beswarar, på det sätt som nu följer:

13. Är då det, som godt är, wordet mig till döds? Bort det; men synden, på det hon skulle synas wara synd, hafwer med det godt är werkat döden i mig; på det synden skulle warda öfvermåttan syndig genom budordet.

Mera ordagrant efter gr.-texten heter det: Är då det, som godt är, wordet mig döden? Bort det, utan synden (är worden mig döden); på det hon skulle synas synd, i det hon genom det, som godt är, kom mig döden åstad; (ja) på det att synden skulle warda öfvermåttan syndig genom budordet. — Är då det, som godt är, wordet mig till döds? Apostelen hade i v. 10 sagt, att budordet hade funnits vara honom till döds, och nu har han likväl i v. 12 förklaradt, att budordet war heligt, rättfärdigt och godt. Detta kunde åter framkalla en fråga: "Kan det, som godt är, verka döden?" På denna fråga svarar han åter: "Bort det!" Ware det lika fjerran, som att lagen skulle vara synd (v. 7). Det är icke den goda, heliga och rättfärdiga lagen sjelf, som verkat döden, utan det är synden, den innebärande ondskan, säger han — det är icke lagen, utan olydnaden för lagen, som åstadkommit döden.

På det hon skulle synas synd, i det hon genom det, som godt är, åstadkom mig döden. Apostelen säger: Synden skulle hafva ett godt och heligt motstånd att resa sig emot, "på det hon skulle synas synd", eller blifva känd för hwad hon war; ty då ändtligen blef hon rätt känd, när hon "åstadkom mig döden genom det som godt är", neml. lagen, budordet. Hade synden förorsakat döden genom retelse af någon annan ond makt, så hade hon kunnat hafva någon ursäkt; man hade då kunnat skjuta skulden på den andra onda makten; men nu, då hon verkat döden genom det som war godt, ja, heligt, då måste man wända hela sin fördömmelsedom mot synden sjelf; då blifwer hennes utomordentliga ondskan rätt uppenbar. Huru ondt måste icke det ting wara, som åstadkommer det högsta onda genom det mest goda och heliga! Detta är ju nog starkt talande; och dock upprepar och inskräpper Apostelen sin tanke ännu eftertryckligare, genom att ytterligare tillägga:

På det att synden skulle warda öfvermåttan syndig genom budordet. Icke dermed nog, att synden skulle blifva känd såsom synd, i det hon verkade döden genom det som godt är, "genom budordet"; Apostelen säger här, att hon derigenom också skulle blifva "öfvermåttan syndig" — "öfvermåttan", öfver mått och gränser syndig. Ty såsom nyss sadet: hade hon genom en ond anledning blifwit wäckt till lif och onda begärelser, så kunde hon dock fått anses såsom en tänkbar och måttlig ondskan; men nu, när hon retas och uppväcks just genom det goda, det heliga, då måste man se, att hon är en alldeles omåttlig ondskan, är, såsom man säger, mer än mensklig ondskan. Då jag märker, att jag just genom en klarare kunskap om Guds wilja får ännu mera begärelser till det Han förbjuder, då blifwer mig min synd öfvermåttan swår, då kan jag blifva alldeles förträtt öfwer mig.

Och detta, säger Apostelen, var **lagens ändamål**. Likasom i Cap. 5: 20, säger han äfwen här uttryckligt, att det varit **Guds mening och affigt med lagen**, att synden skulle på detta sätt blifwa öfvermåttan syndig genom budordet. Här står i wär vers t. o. med twenne gånger: "på det att" (hina) — "på det hon skulle synas wara synd" — "på det synden skulle warda öfvermåttan syndig genom budordet." Det är således **Guds eget ändamål, Guds mening och affigt med lagen**, att wi skola genom densamma warda, icke rättfärdige, utan "brottölige", ja, "öfvermåttan syndiga." Gud har således aldrig tänkt, att wi, efter syndafallet, skulle kunna fullgöra Hans lag. Han har ett helt annat syfte med lagen, neml. att twärtom "öfverträdelserna skulle förökas", och att wi sålunda skola "dödas", blifwa "dräpne" genom lagen. Och hwad äfshtar Herren Gud dermed, att synden så skall "öfverflöda"? Intet annat, än att Hans nåd då skall öfverflöda så mycket mer; att Han skall så göra de "frankä" riktigt helbredda, göra de rätt bundna fångar riktigt fria, göra rätt förtappade syndare riktigt rättfärdiga, göra de rätt fördömda riktigt saliga. Ju mera du förstår din synd, desto mera fri blifwer du ifrån lagen, då du lefwer af tron. Det är Guds allwarliga wilja och mening, att wi skola wara så helt fria ifrån lagen (v. 4, 6,) att wi tro på nåden såsom alldeles förlorade syndare. Det är Guds wilja och mening, att du derföre skall blifwa alldeles rådlös, tröttna och uppgifwas i din sträfwan att för nådens winnande motswara lagens fordringar; att du skall säga: det är alldeles förbi med min rättfärdighet inför lagen; jag har nödgats alldeles öfvergifwa tanken derpå; jag lefwer af en hel annan rättfärdighet — eller också är allt förloradt.

Märk nu af allt hwad Apostelen här skrifwit, du som står i någon underlig och bedröflig erfarenhet af synden och din misslyckade förbättring, så att du aldrig blifwit såsom du tänkt, utan du tycker det är någonting besynnerligt med dig, att du blifwer blott sämre och sämre, att du kan aldrig blifwa rätt gudfruktig, allwarlig, trogen och stark att stå synden emot, utan du har twärtom blifwit blott ännu mera syndig, du har nu fått lämna synder som du förr knappt wiste af, t. ex. så mäktiga lustar och begärelser, att du wet icke mer hwad du skall företaga, eller en så bedröflig hjertats ogudaktighet och hårdhet, att du är färdig att alldeles förtwisla och öfvergifwa all tanke på saligheten: märk af allt hwad Apostelen här skrifwit, att allt detta ditt besynnerliga och grusliga elände är blott hwad lagen, enligt Guds egen affigt, skulle verka; allt detta elände heter här, att "synden skulle warda öfvermåttan syndig genom budordet", "synden skildes, och jag wardt död." Hela din andliga frankhet är således icke till döds, utan till Guds ära. På detta sätt skall du snart icke wetä något annat till din frälsning, än Jesum Christum och honom korsfäst. Det är detta saliga slut, Herren Gud äfshtar med lagen; men så bedröfligt tillgär det i erfarenheten.

Luther säger: "Det är hos Gud i himmelen rentaf bestämt, att den som vill blifwa rättfärdig och from, han måste först blifwa en syndare och orättfärdig; den som vill blifwa helbregda, rättsskaffens, gudfruktig och upplyst, ja, en rätt trogen Christen, han måste först warda sjuk, dåraktig, en narr, förwänd, djeshulst, en lättare och wantrogen turk; det är: han måste få känna, erfara, (icke blott förstå), att han har af naturen ett lika så argt, otroget, med synd och djeshulens såd uppfylldt hjerta, som en turk eller lättare. Och såsom Paulus säger i 1 Cor. 3: "Om någon låter sig tycka att han är wis, han warde galen i denna werld, att han må warda wis"; så står och denna mening fast och oryggelig: Det är den oföränderlige Gudens wilja i himmelen, att Han vill af dårskap göra wisa, af ondskan fromma, af synd rättfärdiga, af ett förwändt wäsende ett rättsskaffens, af wantroget upplysta menniskor och af en djeshulst skapelse gudfruktiga: — hwilket bör så förstås som nyss är anmärkt, nemligen: Då en menniska känner den onda säden eller satans wäsende och verk uti sig, och ropar till Honom som är "kommen att förstöra djeshulens gerningar" d. ä. Guds Son (1 Joh. 3: 8). Frågar du nu huru detta skall gå till, så blifwer swaret kort och godt detta: Du kan icke blifwa den i Gud eller Kristus, som du gerna wille wara, med mindre du först blifwer den i dig sjelf och (stundom äfwen) för alla menniskor, som Han vill att du skall wara. Men det vill Han att du skall wara för dig sjelf och för alla menniskor, som du verkligen är, neml. en syndare: en syndare, ond, dåraktig, förwänd, djeshulst, otrogen o. dyl. Det är ditt namn, titel och wärdighet, att du heter och är ett wredens barn af naturen (Eph. 2: 3). Då du nu detta erfarit, då är du i Guds ögon den som du wille wara, d. ä. helig, from, uppriktig, rättsskaffens, troende o. dyl. mer." Ty när du blifwit så alldeles ogudaktig och fördömd i dig sjelf, då blifwer dig Kristus med sin rättfärdighet kär och oumbärlig, och då är all Hans rättfärdighet din, och då är du för Guds ögon sannerligen helig, herrlig och salig. Detta war Guds stora nådefulla ändamål med lagen. Lofwad ware då Gud för Hans ewiga nåd och gåfwa! Amen.

Nytt och gammalt från Nådens rike.

"Swarken ondt eller godt kommer utan Herrans befallning."

Swilken nåd för de själar, som taga allting, lust och bittert, ifrån Herren, som kunna stilla sig med wissheten om Guds närwarelse, Guds hulda omwårdnad, såwål wid de små förtretligheter, hwilka dagligen möta en och hwar i hans kallelse, som och wid de mera genomgripande och smärtsamma pröfningar, hwilka Herren då och då sänder öfwer sina barn. Swilken salig ro för ditt hjerta, om du wid